A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2025. március 13.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – A 4. cikk (2) bekezdése, a 6. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) bekezdése – A 93/13 irányelv melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontja – Fogyasztói hitelmegállapodások – A fogyasztóval szemben kezességi szerződés megkötését előíró kikötés – A hitelező által választott kezes – A szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó kikötések kizárása – Hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szerződés – A nemzeti bíróság hatásköre – Fizetési meghagyásos eljárás – 2005/29/EK irányelv – Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok – 5. és 8. cikk – I. melléklet – 2008/48/EK irányelv – A 3. cikk g), i) és n) pontja, a 10. cikk (2) bekezdése, a 15. cikk (2) bekezdése és a 23. cikk – Kapcsolt hitelmegállapodás – Fogalom – A hitel fogyasztó által viselt teljes költsége – Teljeshiteldíj-mutató – A releváns költségek feltüntetésének hiánya – Szankció”

A C-337/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2023. május 29-én érkezett, 2023. május 29-i határozatával terjesztett elő

az **APS Beta Bulgaria EOOD**,

az **Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD**

által indított eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: D. Gratsias tanácselnök, I. Jarukaitis, a negyedik tanács elnöke és Csehi Z. (előadó) bíró,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD képviseletében E. A. Damyanova advokat és Y. B. Yanakiev,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

– a cseh kormány képviseletében L. Březinová, M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében P. Ondrůšek, E. Rousseva, N. Ruiz García, H. Tserepa-Lacombe és P. Vanden Heede, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. szeptember 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 4. cikke (1) és (2) bekezdésének, 5. cikkének, 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikkének, valamint a 93/13 irányelv mellékletében szereplő 1. pont b), c), i), j) és m) alpontjának, a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 149., 22. o.) 8. cikkének, a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o., HL 2010. L 199., 40. o., HL 2011. L 234., 46. o.) 3. cikke g) pontjának, 10. cikke (2) bekezdése g) pontjának, 15. cikke (2) bekezdésének és 23. cikkének második mondata, valamint a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Szolvencia II”) (HL 2009. L 335., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 219., 66. o.; HL 2016. L 319., 68. o.; HL 2017. L 266., 22. o.) 2. cikke (2) bekezdésének és 14. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az APS Beta Bulgaria EOOD és az Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD javára fogyasztói hitelmegállapodások és kezességi szerződések alapján pénztartozások megfizetésére irányuló meghagyások kibocsátása iránti eljárások keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/13 irányelv

3 A 93/13 irányelvnek az 1. cikkének (1) bekezdése értelmében az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.”

4 Ezen irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében „ezen irányelv alkalmazásában „»fogyasztó« minden olyan természetes személy, aki [az említett] irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén”.

5 A 93/13 irányelv 3. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

[…]

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.”

6 Ezen irányelv 4. cikke előírja:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

7 Az említett irányelv 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.”

8 A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

9 Ezen irányelv 7. cikke a következőképpen szól:

„(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság

vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

(3) A saját nemzeti jogszabályok tiszteletben tartásával a (2) bekezdésben említett jogorvoslati eljárások elkülönítve vagy együttesen indíthatók az ellen az azonos gazdasági ágazathoz tartozó több eladó és szolgáltató, illetve szakmai szövetségük ellen, akik, illetve amelyek azonos általános szerződési feltételeket vagy hasonló feltételeket használnak, vagy azok használatát javasolják.”

10 Az említett irányelvnek „A 3. cikk (3) bekezdésében említett feltételek” című melléklete a következőket határozza meg az 1. pontjában:

„Azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy:

[…]

b) jogellenesen kizárják vagy korlátozzák a fogyasztó törvényes jogait az eladóval vagy szolgáltatóval, illetve más féllel szemben arra az esetre, ha az eladó vagy szolgáltató valamely szerződéses kötelezettségét egyáltalán nem vagy csak részben vagy hibásan teljesíti, ideértve a beszámítás lehetőségét is az eladót vagy szolgáltatót megillető tartozás kiegyenlítésére;

c) a fogyasztóra nézve kötelező a szerződés, míg az eladó vagy szolgáltató szerződési kötelezettségeinek teljesítése olyan feltételhez kötött, amelynek megvalósítása csak az eladó vagy szolgáltató szándékától függ;

[…]

i) a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt;

j) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül;

[…]

m) megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek, illetve megadják azt a kizárólagos jogot, hogy a szerződés bármely feltételét az eladó vagy szolgáltató értelmezze;

[…]”

A 2005/29 irányelv

11 A 2005/29 irányelvnek „A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma” című 5. cikke az (5) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az I. melléklet tartalmazza azoknak a kereskedelmi gyakorlatoknak a felsorolását, amelyek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek. Ugyanezt a felsorolást kell alkalmazni minden tagállamban, és a felsorolás csak ezen irányelv felülvizsgálata révén módosítható.”

12 Ezen irányelvnek az „Agresszív kereskedelmi gyakorlatok” című 8. cikke a következőket írja elő:

„Agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és körülményét – zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően az átlagfogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna.”

A 2008/48 irányelv

13 A 2008/48 irányelv (22) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok számára biztosítani kell, hogy továbbra is szabadon tarthassanak fenn vagy vezethessenek be olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek megtiltják a hitelezőnek, hogy a fogyasztótól a hitelmegállapodással kapcsolatban bankszámla nyitását, egyéb járulékos szolgáltatási megállapodás megkötését, vagy az ilyen bankszámlák vagy járulékos szolgáltatások költségeinek vagy díjainak megfizetését követelje. Azokban a tagállamokban, amelyekben az ilyen kombinált ajánlatok megengedettek, a fogyasztókat a hitelmegállapodás megkötését megelőzően tájékoztatni kell minden olyan járulékos szolgáltatásról, amely elsősorban vagy a meghirdetett feltételek alapján a hitel megszerzéséhez kötelező. E járulékos szolgáltatások költségét a hitel teljes költségébe bele kell számítani, vagy amennyiben e költségek összege előzetesen nem meghatározható, a fogyasztóknak a szerződéskötést megelőzően megfelelő tájékoztatást kell kapniuk e költségek létezéséről. A hitelezőről az vélelmezhető, hogy ismeri a saját maga által vagy egy harmadik személy nevében a fogyasztónak kiajánlott járulékos szolgáltatások költségeit, kivéve, ha azok ára a fogyasztó egyedi jellemzőitől vagy sajátos helyzetétől függ.”

14 A 2008/48 irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

g) »a hitel fogyasztó által viselt teljes költsége«: minden költség, ideértve a kamatot, jutalékot, az adókat és bármely olyan egyéb díjat, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodás vonatkozásában meg kell fizetnie és amelyek a hitelező előtt ismertek, kivéve a közjegyzői költségeket; továbbá a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások költségei is, különösen a biztosítási díjak, amennyiben ezenfelül egy szolgáltatási szerződés megkötése a hitel megszerzéséhez, vagy a meghirdetett feltételek melletti megszerzéséhez kötelező;

[…]

i) »teljeshiteldíj-mutató« [(THM)]: a hitel fogyasztó által viselt teljes költsége a teljes hitelösszeg éves százalékában kifejezve, beleértve – adott esetben – a 19. cikk (2) bekezdésében említett költségeket;

[…]

n) »kapcsolt hitelmegállapodás«: olyan hitelmegállapodás, amelynek esetében

i. az adott hitel kizárólag meghatározott áruk értékesítésével vagy egy meghatározott szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos megállapodás finanszírozását szolgálja; és
ii. a két megállapodás objektív szempontból kereskedelmi egységet képez; kereskedelmi egységről van szó, ha a szállító vagy a szolgáltató maga finanszírozza a hitelt a fogyasztó részére, vagy ha ezt egy harmadik személy finanszírozza, ha a hitelező a szállító vagy szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokat a hitelmegállapodás megkötésének vagy előkészítésének céljára használja fel, vagy ha a hitelmegállapodásban meghatározott árut vagy meghatározott szolgáltatást rögzítettek.”

15 Ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő:

„A hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon tartalmaznia kell a következőket:

[…]

g) a [THM] és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában kiszámítva; valamennyi, a [THM] kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével;

[…]”

16 Az említett irányelv 15. cikkének (2) bekezdése szerint:

„Ha a kapcsolt hitelmegállapodás tárgyát képező áru értékesítésére vagy szolgáltatás nyújtására nem vagy csak részben került sor, vagy azok nem felelnek meg az adásvételi vagy szolgáltatásnyújtási szerződésben foglaltaknak, a fogyasztó jogorvoslattal élhet a hitelezővel szemben, amennyiben a fogyasztó az értékesítővel vagy a szolgáltatásnyújtóval szemben jogorvoslattal élt, de az adásvételre vagy szolgáltatásnyújtásra vonatkozó jog vagy szerződés szerinti igényeit nem tudta érvényesíteni. A tagállamok határozzák meg, hogy a jogorvoslat milyen mértékig és feltételek mellett gyakorolható.”

17 Ugyanezen irányelv 22. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók ne mondhassanak le a nemzeti jog ezen irányelvet végrehajtó vagy annak megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról.

(3) A tagállamok továbbá biztosítják, hogy az általuk ezen irányelv végrehajtása során elfogadott rendelkezések a megállapodások szövegezéséből adódóan nem [helyesen: ne legyenek] megkerülhetők, különösen az ezen irányelv hatálya alá tartozó lehívások vagy hitelmegállapodások olyan hitelmegállapodásokba történő integrálásával, amelyek jellege vagy célja lehetővé teszi az irányelv alkalmazásának megkerülését.”

18 A 2008/48 irányelv 23. cikke ekként rendelkezik:

„A tagállamoknak meg kell állapítaniuk az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megszegése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és minden szükséges intézkedést meghoznak azok végrehajtásának biztosítására. Az előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.”

A bolgár jog

A ZZD

19 A zakon za zadalzheniyata i dogovorite (a kötelezettségekről és a szerződésekről szóló törvény; a DV 1950. november 22-i 275. száma) alapeljárásokra alkalmazandó változatának (a továbbiakban: ZZD) 138. cikke előírja:

„A kezességi szerződésben a kezes kötelezettséget vállal egy másik személy hitelezőjével szemben, hogy felel ez utóbbi kötelezettségének teljesítéséért. A szerződést írásban kell megkötni.

A kezességvállalás csak tényleges kötelezettség esetén állhat fenn. Ez lehet egy jövőbeli vagy esetleges kötelezettségvállalás is.”

20 A ZZD 147. cikke a következőket írja elő:

„A kezes a főkötelezettség esedékessé válását követően továbbra is felelősséggel tartozik, ha a hitelező hat hónapon belül keresetet indított az adós ellen. Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha a kezes a kezességvállalását kifejezetten a főkötelezettség időtartamára korlátozta.

A hitelező által az adós részére biztosított határidő-hosszabbítás nem vált ki joghatást a kezessel szemben, ha az nem járult hozzá a határidő-hosszabbításhoz.”

A fogyasztói hitelről szóló törvény

21 A Zakon za potrebitelskia kredit (a fogyasztói hitelről szóló törvény, a DV 2010. március 5-i 18. száma) alapügyekre alkalmazandó változata 19. cikkének (3) és (4) bekezdése kimondja:

„(3) A hitel [THM-ének] kiszámítása nem tartalmazza az alábbi költségeket:

[1.] a fogyasztó által a fogyasztói hitelmegállapodás szerinti kötelezettségei teljesítésének elmulasztása esetén fizetett költségek;

[2.] az áru vagy szolgáltatás vételárán kívüli, a fogyasztót az áru megvásárlásakor vagy szolgáltatás nyújtásakor terhelő költség, függetlenül attól, hogy a vásárlás készpénzben vagy hitelből történik-e.

[3.] a fogyasztói hitelmegállapodáshoz kapcsolódó számla vezetéséhez a hitel használatához vagy visszafizetéséhez kapcsolódó fizetésekre szolgáló készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatának költségeit, valamint a fizetések teljesítésével kapcsolatos egyéb költségeket, amennyiben a számlanyitás nem kötelező, és a számlához kapcsolódó költségeket egyértelműen és külön fel kell tüntetni a hitelmegállapodásban vagy a fogyasztóval kötött egyéb megállapodásban.

(4) A [THM] nem haladhatja a [bolgár levában (BGN)] és külföldi pénznemben a Bolgár Köztársaság minisztertanácsának rendeletében meghatározott törvényes késedelmi kamat ötszörösét.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

22 A kérdést előterjesztő bírósághoz, a Sofiyski rayonen sadhoz (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) több kérelemmel fordultak arra vonatkozóan, hogy az alapeljárás felperesei részére fogyasztói hitelmegállapodások és kezességi szerződések alapján pénzbeli tartozások megfizetésére irányuló fizetési meghagyásokat bocsássanak ki.

23 E fogyasztói hitelmegállapodásokat két bolgár jog szerinti pénzügyi társaság kötötte természetes személyekkel 3 és 18 hónap közötti időszakokban részletekben visszafizetendő, 300-tól BGN-ig (hozzávetőleg 150-től 870 euróig) terjedő összegekre; az említett szerződések 39,99%-tól 50%-ig terjedő THM alkalmazását írták elő.

24 Az így megkötött hitelmegállapodások értelmében a kölcsön igénybevételéhez vagy a pénzeszközök gyorsabb folyósításához a hitelfelvevőknek különböző módokon kellett biztosítékot nyújtaniuk, amely lehetett az e tevékenységre szakosodott, a hitelező által kiválasztott vagy elfogadott vállalkozással való kezességi szerződés megkötése volt. A kérdést előterjesztő bíróság szerint valamennyi érintett hitelfelvevő a hitelmegállapodások megkötésének napján olyan kezességi szerződéseket kötött, amelyek díjazást írtak elő a hivatásos kezesek, nevezetesen a kezes vállalkozások számára, amely összegek a kölcsön törlesztőrészleteit növelték. Az ilyen kezességvállalás költsége, amely a hitelmegállapodások alapján visszafizetendő teljes összeg több mint 75%-át tette ki, nem szerepelt a THM-ben.

25 Mivel a hitelfelvevők nem teljesítették kötelezettségvállalásaikat, a hitelmegállapodások alapján járó összegeket a hitelnyújtó intézmények részére e kezes vállalkozások fizették meg, akikre azok jogai átszálltak. E kezességet vállaló társaságok ezt követően követeléseiket – beleértve az adósok által a kezességi szerződések címén fizetendő díjazást – az alapeljárás felperesei részére engedményezték, akik lényegében követelésbehajtással foglalkozó társaságok.

26 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a kezes vállalkozások általi kifizetésekre – az előtte folyamatban lévő ügyek közül egy kivételével – a ZZD 147. cikkében előírt hat hónapos határidő lejártát követően került sor, anélkül hogy a fő hitelezőknek ezen időszak alatt felrótták volna az adósokkal szembeni tétlenségüket. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy egyes nemzeti bíróságok e rendelkezést úgy értelmezik, hogy a kezes kötelezettségének e tétlenségből eredő megszűnésére csak a kezes hivatkozhat, és amennyiben erre nem kerül sor, jogosult visszkeresetet indítani a nem teljesítő adóssal szemben.

27 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a 93/13 irányelv alapján történő értékelése céljából a hitelmegállapodásokat és a kezességi szerződéseket úgy kell-e értelmezni, hogy azok egyetlen szerződéses jogviszonyba tartoznak, amelynek célja az volt, hogy megkerülje a fogyasztói hitelről szóló törvény alapeljárásokra alkalmazandó változatának a fogyasztói hitelmegállapodásra vonatkozó maximális THM-et előíró 19. cikkének megkerülése volt. E tekintetben megjegyzi, hogy az előtte folyamatban lévő nyolc eljárás közül hétben a kezességet a hitelező egyik leányvállalata nyújtotta. Ezenkívül pontosítja, hogy a kezes díjazását, amelyet a kölcsön törlesztőrészleteivel azonos időpontokban kell megfizetni, minden esetben a hitel címén visszafizetendő teljes összeg 75%-át meghaladó összegben rögzítették. Hozzáteszi, hogy e díjazást nem vették figyelembe a hitelmegállapodás THM-ének kiszámítása során.

28 Másodszor a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a kezes hitelező általi, a hitelfelvevőre nézve kötelező megválasztása a 2005/29 irányelv értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak tekinthető-e, nemleges válasz esetén pedig arra, hogy lehetősége van-e nem kontradiktórius eljárás keretében valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének kizárólag az ezzel kapcsolatos komoly kétség alapján történő megállapítására.

29 A kérdést előterjesztő bíróság harmadszor azt a kérdést veti fel, hogy a ZZD 147. cikkére vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlat összeegyeztethető-e a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdésével, amennyiben az a jelen ügyben alkalmazandó, valamint a 93/13 irányelv 5. és 7. cikkével.

30 Negyedszer a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a THM meghatározása során figyelembe kell-e venni a kezességvállalás díját, amelyet a hitelmegállapodás egyik kikötése kötelezővé tett, és hogy a THM téves feltüntetését azonosnak kell-e tekinteni ez utóbbi hitelmegállapodásban való feltüntetésének hiányával.

31 Ötödször a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az érintett kezességi szerződéseket lehet-e a 2009/138 irányelv értelmében vett biztosítási szerződéseknek minősíteni, és igenlő válasz esetén arra, hogy szükség van-e esetleg a kezesnek az ezen irányelv 14. cikke szerinti engedélyre.

32 E körülmények között a Sofiyski Rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló [93/13 tanácsi irányelv] 4. cikkének (2) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését, hogy ha a hitelmegállapodás a fogyasztót arra kötelezi, hogy a hitelező által kijelölt kezessel kezességi szerződést kössön, a kezességi szerződés tartalma nem az e harmadik személlyel kötött szerződés »elsődleges tárgyát«, hanem a hitelmegállapodás tartalmának részét képezi? Van-e jelentősége e tekintetben annak, hogy a hitelező és a kezes kapcsolatban álló személyeknek minősülnek-e?

2) Úgy kell-e értelmezni a [93/13 irányelv] melléklete 1. pontjának i) alpontját, hogy ha a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás alapján kezest köteles állítani – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízza meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodás megkötésének napján később megkötött kezességi szerződésből eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, mivel a fogyasztónak nem volt lehetősége arra, hogy maga válassza ki vagy javasolja a hitelező által a jövőben kezesként megnevezendő személyt?

3) Amennyiben az előző kérdésre adott válasz szerint egyértelmű a kezességi szerződés tárgya: úgy kell-e értelmezni a [93/13 irányelv] melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontját, hogy amennyiben a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás keretében kezes állítására vállalt kötelezettséget – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízza meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodásból eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, és ez a hitelmegállapodás vagy annak egyes rendelkezései érvénytelenségéhez vezethet?

4) Úgy kell értelmezni a [93/13 irányelvnek] a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29 irányelv 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését, hogy amennyiben a hitelt nyújtó személy megköveteli a fogyasztótól, hogy a hitelező által kijelölt személlyel kössön szerződést a hitelezőnek a fogyasztóval szembeni követelésének biztosítására, ez minden esetben a fogyasztó hátrányos helyzetének kihasználásának és így agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?

5) A negyedik kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell értelmezni a [93/13 irányelvnek] a [2005/29 irányelv] 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkét, hogy egy olyan egyoldalú bírósági eljárásban, mint a fizetési meghagyásos eljárás, amelyben a fogyasztó nem fél, a bíróság azon kétségét, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen, kizárólag arra alapozhatja, hogy gyanúja szerint a fogyasztó a feltételt tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alapján fogadta el, vagy ez utóbbit bizonyossággal meg kell állapítani?

6) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 15. cikkének (2) bekezdését, hogy ezt a rendelkezést olyan esetekben kell alkalmazni, amikor a hitelmegállapodást járulékos szolgáltatással, nevezetesen egy harmadik személy által térítés ellenében nyújtott kezességvállalással kapcsolják össze, és a fogyasztó számára nemcsak a kezes kötelezettségszegő magatartása – mint például a jogszabályban előírt határidő lejárta utáni fizetés – miatti követelései érvényesítésének lehetőségét nyitja meg, hanem a kezessel szembeni kötelezettséget kizáró eljárási kifogásokat is?

7) Lehetővé tesz-e a [2008/48 irányelvnek] a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (2) bekezdése, illetve – feltételezve, hogy a hitelmegállapodás és a kezességi szerződés kapcsolt ügyletnek minősül – a [93/13 irányelvnek] ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikke olyan nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a fogyasztói hitelmegállapodáshoz kapcsolódó szerződés kezese, aki a fogyasztótól a hitelmegállapodás biztosítékkal történő fedezéseként díjazásban részesült, és aki az elsődleges hitelezőnek szerződéses feltétel alapján fizetett, a ZZD 147. cikkében foglalt határidő lejárta ellenére – amely az ítélkezési gyakorlat szerint teljes egészében megszünteti a kezességet – hivatkozhat arra, hogy az eredeti hitelező jogaiba lépett, és a jogalkalmazásra vonatkozó ellentmondásos ítélkezési gyakorlatra hivatkozva fizetést követelhet az elsődleges adóstól?

8) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelvnek] a [93/13 irányelv] 5. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének g) pontját, hogy a hitelmegállapodásban rögzített, a hitelkötelezettség teljes összegének növekedését eredményező, kapcsolódó kezességi szerződés megkötésére vonatkozó kötelezettség esetén a hitel [THM-ét] is a kezes díjazására tekintettel megnövelt törlesztőrészleteknek megfelelően kell kiszámítani? Jelentőséggel bír-e e tekintetben az, hogy ki választotta ki a kezest, és hogy e személy az elsődleges hitelezővel kapcsolatban álló személy?

9) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját, hogy a [THM-nek] az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó mint hitelfelvevő között létrejött hitelmegállapodásban történő téves feltüntetését a [THM] hitelmegállapodásban történő feltüntetése hiányának kell tekinteni, és a nemzeti bíróságnak alkalmaznia kell a nemzeti jogban a [THM] fogyasztói hitelmegállapodásban történő feltüntetésének hiánya esetére előírt jogkövetkezményeket? Feltételezhető-e, hogy ezek a következmények szükségszerűen a fogyasztóval szemben fizető kezest is kötik?

10) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 23. cikkének második mondatát, hogy arányosnak kell tekinteni a nemzeti jogban előírt, a fogyasztói hitelmegállapodás semmissége formájában megjelenő szankciót olyan esetekben, amelyekben csak a nyújtott tőkeösszeget kell visszafizetni, ha a fogyasztói hitelmegállapodás nem tartalmazza a [THM] pontos megjelölését azáltal, hogy nem tünteti fel a hitelező által kiválasztott kezes vállalkozás költségét (még akkor is, ha a szóban forgó mutatót számszerűen feltüntetik a hitelmegállapodás szövegében)?

11) Úgy kell-e értelmezni a [2009/138 irányelvnek] ezen irányelv I. melléklete A. részének 14. pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikkének (2) bekezdését, hogy az említett irányelv értelmében vett »biztosítási tevékenységnek« minősül-e az olyan szakmai tevékenységként, díjazás ellenében végzett kezesi tevékenység, amelynek keretében a kezességet vállaló társaság minden nemteljesítés esetén kifizeti a fogyasztó mint elsődleges adós által felvett hitel teljes összegét, és a díjazás a fogyasztó nemteljesítésétől függetlenül minden egyes hitelrészlettel együtt kifizetésre kerül?

12) A tizenegyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a [2009/138 irányelv] 14. cikkének (1) bekezdését, hogy a tizenegyedik kérdésben említett tevékenységet végző személy köteles engedélyt kérni a biztosítók engedélyezéséért felelős nemzeti szabályozó hatóságoktól?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

33 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által meghatározott jogszabályi és ténybeli keretben felvetett – a helytállóságot illetően a Bíróság által nem vizsgálható –, az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatal iránt előterjesztett kérelemről való határozathozatalt, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2024. június 18-i Bundesrepublik Deutschland [A menekült jogállást elismerő határozat hatása] ítélet, C-753/22, EU:C:2024:524, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Mindemellett az állandó ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy az előzetes döntéshozatalra utalás nem az általános vagy hipotetikus kérdésekkel kapcsolatos tanácsadó vélemények megfogalmazására irányul, hanem arra, hogy az uniós jogra vonatkozó jogvita tényleges megoldása szükségének eleget tegyen (2018. május 31-i Confetra és társai ítélet, C-259/16 és C-260/16, EU:C:2018:370, 63. pont).

35 Az előterjesztett kérdések elfogadhatóságát a fenti megfontolások fényében kell megvizsgálni.

Az elsőtől a tizedikig terjedő kérdésekről

36 Az Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia lényegében arra hivatkozva vitatja az elsőtől a negyedikig és a hatodiktól a tizedikig terjedő kérdések elfogadhatóságát, hogy azok hipotetikus jellegűek, mivel olyan ténybeli körülményekre vonatkoznak, amelyek nem felelnek meg az alapügyek kérdést előterjesztő bíróság által leírt körülményeinek. Ezenkívül a hatodik, hetedik és nyolcadik kérdés ellentétes a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmával, míg a tizedik kérdés ellentmond a bolgár jognak a THM feltüntetésével kapcsolatos szabálytalanság következményeire vonatkozó rendelkezéseivel.

37 Márpedig az alapügyek alapjául szolgáló, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnő körülményekre tekintettel nem bizonyul nyilvánvalónak, hogy az uniós jognak az első, második, harmadik, negyedik és tizedik kérdés keretében kért értelmezése semmilyen kapcsolatban nem áll az alapeljárásokkal, vagy hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problémák hipotetikus jellegűek. Ezenkívül az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a hatodik, hetedik és nyolcadik kérdés megfogalmazásakor a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmának téves értelmezésére támaszkodott-e, e kérdések érdemi vizsgálatának körébe tartozik, tehát nem vonhatja kétségbe azok elfogadhatóságát. Végül, amint az a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a Bíróságnak nem feladata, hogy megvizsgálja a kérdést előterjesztő bíróság saját nemzeti jogára vonatkozó értelmezésének megalapozottságát.

38 Egyébiránt, mivel az első négy kérdés – az ötödikhez hasonlóan – a 93/13 irányelv értelmezésére vonatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy – amint az az 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik – az említett irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között létrejött szerződések ezen irányelv hatálya alá tartoznak. Bár az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot olvasva úgy tűnik, hogy az alapeljárásokban szóban forgó hitelmegállapodásokat és kezességi szerződéseket kötő természetes személyek az utóbbi rendelkezés értelmében vett fogyasztónak minősülnek, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy valóban ez a helyzet áll-e fenn.

39 E körülmények az elsőtől a tizedikig terjedő kérdéseket elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

A tizenegyedik és a tizenkettedik kérdésről

40 Tizenegyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 2009/138 irányelv 2. cikkének (2) bekezdését az ezen irányelv I. melléklete A. részének 14. pontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy díjazás ellenében végzett kezességi tevékenység üzletszerűen történő végzése, amelynek keretében egyrészt a kezességet vállaló társaság az adós által felvett kölcsön címén fizetendő teljes összeget minden esetben visszatéríti, amennyiben ez utóbbi nem fizet, másrészt pedig a díjazás a kölcsön minden egyes részletének esedékességekor e nemteljesítéstől függetlenül fizetendő, az említett irányelv értelmében vett „biztosítási tevékenységnek” minősül. Igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság tizenkettedik kérdésével arra vár választ, hogy a 2009/138 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e tevékenységet végző személy köteles a biztosítók engedélyezéséért felelős nemzeti hatóságoktól engedélyt beszerezni.

41 Emlékeztetni kell arra, hogy az alapügyek tárgyát a hitelfelvevők által vállalt és olyan kezes társaságok által átvállalt pénztartozások megfizetésére irányuló meghagyások kibocsátása iránti kérelmek képezik, amely társaságok követeléseiket az alapeljárás felpereseire engedményezték, és

ezen ügyek keretében felmerül a kérdés, hogy bizonyos szerződési feltételek esetlegesen tisztességtelenek vagy megtévesztőek-e, valamint hogy adott esetben milyen következtetéseket kell levonni az ilyen minősítésből.

42 Márpedig elegendő rámutatni arra, anélkül, hogy a 2009/138 irányelvnek az alapeljárásokra való esetleges alkalmazhatóságára kérdeznénk rá, hogy ezen irányelv nem ír elő polgári jogi szankciókat azon biztosítási szerződések tekintetében, amelyeket a biztosítók előzetes engedélyezését szabályozó rendelkezéseinek megsértésével kötöttek meg.

43 Így az alapügyben szóban forgó ügyek tárgyára tekintettel a tizenegyedik és a tizenkettedik kérdés mindenképpen hipotetikus jellegű.

44 E körülmények között a jelen ítélet 34. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra tekintettel a tizenegyedik és a tizenkettedik kérdést elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

Az ügy érdeméről

Az első kérdésről

45 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket (2024. június 20-i Greislzel ítélet, C-35/23, EU:C:2024:532, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 A jelen ügyben figyelembe kell venni azt az összefüggést, amelybe az első kérdés illeszkedik, ahogyan az a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ítélet 27. pontjában összefoglalt magyarázataiból kitűnik. Ezenkívül, mivel e kérdés a kezességi szerződés feltételeinek tisztességtelen jellegére vonatkozó értékelés lehetőségére vonatkozik, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése, amely valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellege megállapításának következményeire vonatkozik, e kérdés megválaszolása szempontjából nem releváns.

47 Meg kell továbbá állapítani, hogy első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a kezességi szerződésben szereplő, az alapeljárás kezesének és adósának kötelezettségeit meghatározó kikötések tisztességtelen jellegének értékelése olyan helyzetben, amelyben az utóbbi a kezességi szerződést a hitelmegállapodás megkötésével egyidejűleg és az ez utóbbi megállapodásban előírt kötelezettség teljesítése érdekében kötötte meg, továbbá a kezes a hitelező leányvállalata vagy egy általa kiválasztott személy, és a kezesi költségek a kölcsön törlesztőrészleteivel egy időben esedékesek.

48 A 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint a feltételek tisztességtelen jellegének értékelése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig arra, hogy az ár vagy a díjazás megfelel-e az ellenértékként nyújtandó szolgáltatásnak vagy árunak, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

49 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből egyaránt az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve e rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 37. pont).

50 Ez így érvényes a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő kifejezésekre is, mivel e rendelkezés a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében nem tartalmaz semmilyen kifejezett utalást a tagállami jogokra.

51 A szerződési feltételek azon kategóriáját illetően, amely a „szerződés elsődleges tárgyának” a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében vett fogalma alá tartozik, a Bíróság megállapította, hogy e feltételeket úgy kell érteni, mint amelyek az e szerződésben előírt alapvető szolgáltatásokat határozzák meg, amelyek ilyenként jellemzik. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartozhatnak a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalmába (2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 Ezen ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy annak meghatározásához, hogy valamely kikötés azon szerződés „elsődleges tárgyához” tartozik-e, amelynek az részét képezi, e szerződés alapvető szolgáltatásait kell alapul venni. Márpedig e tekintetben nem releváns az, hogy az említett szerződést a fogyasztó azért kötötte meg, hogy eleget tegyen általa egyidejűleg kötött másik szerződésben előírt kötelezettségnek.

53 Mindazonáltal figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (lásd többek között: Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid ítélet, C-484/08, EC:C:2010:309, 27. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 E hátrányos helyzetre tekintettel a 93/13 irányelv olyan rendszer létrehozatalára kötelezi a tagállamokat, amely biztosítja, hogy minden, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából. Ennek keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, hogy az adott tényállás körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság ezen irányelvben támasztott követelményének (2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 40. pont).

55 Márpedig e mechanizmus hatékonysága sérülne, ha az eladó vagy szolgáltató kivonhatná az esetleges tisztességtelen jellegük értékelése alól azokat a feltételeket, amelyek nem tartoznak az általa a fogyasztóval kötött szerződés elsődleges tárgyához, azáltal, hogy e feltételeket olyan külön járulékos szerződésben tünteti fel, amelyet a fogyasztó ezen eladó vagy szolgáltató kérésére annak leányvállalatával vagy az említett eladó vagy szolgáltató által választott személlyel köt, és amelynek elsődleges tárgyát e kikötések képezik.

56 Ilyen helyzetben a két szerződést egységként kell elemezni, következésképpen értékelni kell a külön szerződésben szereplő kikötések esetlegesen tisztességtelen jellegét, amennyiben azok nem tartoznak az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződéses jogviszony elsődleges tárgyához.

57 E megállapítást megerősíti egyrészt a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése, amelynek értelmében valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét többek között az e szerződés megkötését kísérő összes körülményre, valamint azon másik szerződés összes feltételére hivatkozással kell megítélni, amelytől az említett szerződés függ. Másrészt azért is, mert ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kivételt biztosít a tisztességtelen feltételek tartalmi vizsgálatának azon rendszere alól, amelyet az említett irányelv által bevezetett fogyasztóvédelmi rendszer előír, ennélfogva e rendelkezést szigorúan kell értelmezni (2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Ily módon, amikor – mint az olyan ügyekben, amilyenekről alapügyekben szó van – a fogyasztó a hitelmegállapodás megkötésével egyidejűleg kezességi megállapodást kötött a hitelező leányvállalatával vagy az utóbbi által választott személlyel, mivel e második szerződés megkötése a hitel megszerzésének azaz a összeg gyorsabb folyósításának feltétele, és a kezesi költségeket a kölcsön törlesztőrészleteivel egy időben kell megfizetni, az a tény, hogy a kezes és a főkötelezett kötelezettségei a hitelmegállapodástól elkülönülő kezességi szerződésben szerepelnek, nem alkalmas arra, hogy a kezességi szerződés feltételeit a 93/13 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének hatálya alá vonja, mivel akkor megfosztaná tartalmától az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben lévő fogyasztót megillető védelmet.

59 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a kezességi szerződésben szereplő, az alapügy kezesének és adósának kötelezettségeit meghatározó kikötések esetlegesen tisztességtelen jellegének értékelése olyan helyzetben, amelyben az utóbbi e szerződést a hitelmegállapodással egyidejűleg és az ez utóbbi megállapodásban előírt kötelezettség teljesítése érdekében kötötte meg, amelyben a kezes a hitelező leányvállalata vagy egy általa kiválasztott személy, és amelyben a kezesi költségek a kölcsön törlesztőrészleteivel egy időben esedékesek.

A második és harmadik kérdésről

60 Második és harmadik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv mellékletében szereplő 1. pont i), j) és m) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezések valamelyikének hatálya alá tartozik az a kikötés, amely alapján a fogyasztó hitelmegállapodás keretében anélkül vállal kötelezettséget arra, hogy a hitelező által választott kezessel kezességi szerződést köt, hogy a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában tudomása lenne a kezes személyéről és e kezességi szerződés feltételeinek tartalmáról.

61 Amint azt a 93/13 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése kimondja, ezen irányelv melléklete tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők. Ebben – amint az e melléklet 1. pontjának i), j) és m) alpontjából kitűnik – többek között olyan kikötések szerepelnek, amelyek először is megdönthetetlen módon megállapítják, hogy a fogyasztó kötelezettséget vállal olyan kikötések alkalmazására, amelyeket a szerződés megkötése előtt ténylegesen nem volt lehetősége megismerni, másodszor felhatalmazzák az eladót vagy szolgáltatót arra, hogy a szerződésben megjelölt és érvényes indok

nélkül egyoldalúan módosítsa a szerződési feltételeket, harmadszor pedig jogot biztosít az eladó vagy szolgáltató számára annak meghatározására, hogy az átadott áru vagy nyújtott szolgáltatás megfelel-e a szerződés rendelkezéseinek, vagy kizárólagos jogot biztosít számára arra, hogy a szerződés bármely feltételét értelmezze.

62 Márpedig meg kell állapítani, hogy az olyan kikötés, amellyel a fogyasztó hitelmegállapodás keretében anélkül köt kezességi szerződést a hitelező által választott kezessel, hogy a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában tudomása lenne a kezes személyéről és e kezességi szerződés feltételeinek tartalmáról, nem felel meg a 93/13 irányelv mellékletében szereplő 1. pont i), j) vagy m) alpontjában említett helyzetek egyikének sem. Ami különösen e melléklet 1. pontjának i) alponját illeti, hangsúlyozni kell, hogy a fogyasztó azon egyszerű kötelezettségvállalása, hogy a hitelmegállapodás megkötésekor kezességi szerződést köt a hitelező által választott kezessel, nem egyenértékű azzal, hogy a fogyasztó elfogadja a kezességi szerződés olyan feltételeit, amelyekről nem szerezhetett tudomást, mivel a fogyasztónak e kötelezettségvállalás teljesítése érdekében utólag meg kell kötnie a kezességi szerződést.

63 Ennek pontosítását követően emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv mellékletében szereplő, tisztességtelennek tekinthető feltételek listája csak jelzésszerű. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a hitelmegállapodás azon feltétele, amely szerint a fogyasztó hitelmegállapodás keretében anélkül köt kezességi szerződést a hitelező által választott kezessel, hogy a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában tudomása lenne a kezes személyéről és e kezességi szerződés feltételeinek tartalmáról, ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a jóhiszeműség követelményével ellentétesen jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára a felek hitelmegállapodásból eredő jogaiban és kötelezettségeiben. Amennyiben igen, e feltételt „tisztességtelennek” kell minősíteni, és le kell vonni az e minősítésből eredő, az említett feltétel és – adott esetben – azon szerződés érvényességére vonatkozó következtetéseket, amelynek az részét képezi.

64 A fenti megfontolásokra tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv mellékletében szereplő 1. pont i), j) és m) alpontját úgy kell értelmezni, hogy nem tartozik e rendelkezések hatálya alá az a kikötés, amelyben a fogyasztó hitelmegállapodás keretében anélkül vállal kötelezettséget kezességi szerződésnek a hitelező által választott kezessel való megkötésére, hogy a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában tudomása lenne a kezes személyéről és e kezességi szerződés feltételeinek tartalmáról.

A negyedik kérdésről

65 Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a negyedik kérdést egyrészt azon ítélkezési gyakorlatra tekintettel tették fel, amely szerint, noha a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegének fennállására vonatkozó megállapítás automatikusan és önmagában nem alapozhatja meg a szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, az a többi között olyan tényezőnek minősül, amelyre a hatáskörrel rendelkező bíróság a szerződés feltételeinek tisztességtelen jellegére vonatkozó értékelését alapíthatja, és ennek az értékelésnek a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az adott ügy valamennyi sajátos körülményét figyelembe kell vennie (2018. szeptember 19-i Bankia ítélet, C-109/17, EU:C:2018:735, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Másrészt e rendelkezés szövegéből az következik, hogy azzal a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az általa említett helyzet továbbra is agresszív kereskedelmi gyakorlatnak tekinthető-e. E feltételek mellett a 2005/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése és I. melléklete releváns az e kérdésre adandó válasz szempontjából.

66 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az említett kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2005/29 irányelv 8. cikkét ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy minden körülmények között agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősül az olyan kikötésnek a hitelmegállapodásokba való beillesztése, amely alapján a fogyasztónak a hitelező által választott személlyel kell kezességi szerződést kötnie.

67 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/29 irányelv „Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok” című 2. fejezete két szakaszt tartalmaz, nevezetesen a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokról szóló 1. szakaszt és az agresszív kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2. szakaszt.

68 Ezen irányelv 2. fejezetében szereplő 5. cikke (1) bekezdésében tiltja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat, és (2) bekezdésében rögzíti azon kritériumokat, amelyek alapján meghatározható, hogy egy kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen-e. Ezen 5. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy különösen a 2005/29 irányelv 6. és 7. cikke szerinti „megtévesztő” kereskedelmi gyakorlatok, valamint az említett irányelv 8. és 9. cikke értelmében vett „agresszív” gyakorlatok tisztességtelenek. Az említett 5. cikk (5) bekezdése arról is rendelkezik, hogy a 2005/29 irányelv I. melléklete tartalmazza azoknak a kereskedelmi gyakorlatoknak a felsorolását, amelyek minden körülmények között tisztességtelennek minősülnek, és hogy ez a felsorolás, amely valamennyi tagállamban alkalmazandó, kizárólag ezen irányelv felülvizsgálata révén módosítható. Az említett felsorolás 1–23. pontja tartalmazza a minden körülmények között megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokat, a 24–31. pontjában pedig a minden körülmények között agresszív kereskedelmi gyakorlatokat.

69 E tekintetben a 2005/29 irányelv (17) preambulumbekezdése kimondja, hogy a fokozottabb jogbiztonság érdekében kizárólag az I. mellékletben felsorolt gyakorlatok minősülnek tisztességtelennek minden körülmények között anélkül, hogy az említett irányelv 5–9. cikkének rendelkezései alapján eseti alapon értékelni kellene őket (2024. november 14-i Compass Banka ítélet, C-646/22, EU:C:2024:957, 66. pont).

70 A 2005/29 irányelv I. melléklete a minden körülmények között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok teljes és kimerítő felsorolását tartalmazza, ezért az alapeljárásban szóban forgó kereskedelmi gyakorlatot csak akkor lehet az említett irányelv értelmében vett minden körülmények között agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősíteni, ha megfelel az említett melléklet 24–31. pontjában felsorolt helyzetek valamelyikének (lásd ebben az értelemben: 2024. november 14-i Compass Banca ítélet, C-646/22, EU:C:2024:957, 67. pont).

71 Márpedig e 24–31. pont egyszerű olvasata lehetővé teszi az ilyen megfelelés hiányának megállapítását.

72 A fenti megfontolásokra tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelv 8. cikkét ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy nem minősül minden körülmények között agresszív kereskedelmi gyakorlatnak az olyan kikötésnek a hitelmegállapodásokba való beillesztése, amely alapján a fogyasztónak a hitelező által választott személlyel kell kezességi szerződést kötnie.

Az ötödik kérdésről

73 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy míg az ötödik kérdés szövege a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésére és 7. cikkére vonatkozik, a tagállamok annak előírására vonatkozó kötelezettségét, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által

alkalmazott tisztességtelen kikötések ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése mondja ki. Ezenkívül, noha a kérdést előterjesztő bíróság a 2005/29 irányelvnek az agresszív kereskedelmi gyakorlatokról szóló 8. cikkére hivatkozott, az ötödik kérdés általánosabban az ezen irányelv 5. cikke értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozik, amelyeknek az agresszív kereskedelmi gyakorlatok csak egy alkategóriája.

74 E pontosításokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a negyedik kérdésre adott nemleges válasz esetére előterjesztett ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tárgyában eljáró nemzeti bíróság, amely eljárásban az adós-fogyasztó nem vesz részt, hivatalból mellőzheti az e fogyasztó és az érintett eladó vagy szolgáltató között létrejött fogyasztói hitelmegállapodás valamely kikötésének alkalmazását pusztán azon az alapon, hogy kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy e kikötést a fogyasztó a 2005/29 irányelv 5. cikke értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot alapján fogadhadta-e el, vagy ha e gyakorlat fennállását bizonyossággal meg kell állapítani.

75 E tekintetben a jelen ítélet 65. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy valamely kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegének megállapítása csak egyike azon tényezőknek, amelyekre a hatáskörrel rendelkező bíróság a szerződési feltételek tisztességtelen jellegére vonatkozó értékelését alapíthatja. E bíróságnak kell ugyanis határoznia a 93/13 irányelv 3. és 4. cikkében megállapított általános szempontoknak valamely egyedi feltételre való alkalmazásáról, amely elemet az adott ügy összes sajátos körülménye alapján kell megvizsgálni (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 44. pont).

76 Ebből következik, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben szereplő kikötés tisztességtelen jellegűnek minősítéséhez egyáltalán nem szükséges az, hogy bizonyítsák a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fennállását, az ezzel kapcsolatos kétség felmerülése azonban olyan tényező, amelyet az előző pontban említett vizsgálat során figyelembe lehet venni. Ez nem változtat azon, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróság csak akkor mellőzheti az ilyen szerződés valamely kikötésének alkalmazását, ha meggyőződött arról, hogy e kikötés tisztességtelen, mivel e tekintetben az egyszerű kétség nem elegendő.

77 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ha a nemzeti bíróság azáltal, hogy mellőzi a tisztességtelen feltétel alkalmazását annak érdekében, hogy az ne váltson ki kötelező joghatásokat az érintett fogyasztó tekintetében, ellensúlyozza a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet, ezt azzal a feltétellel teheti meg, hogy e bíróság rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek. Ebből következik, hogy adott esetben a nemzeti bíróságnak – az érintett fogyasztó általi ellentmondás hiányában és szükség esetén hivatalból – az ügy iratainak kiegészítése érdekében bizonyítást kell felvennie azáltal, hogy a kontradiktórius eljárás elvének tiszteletben tartásával felkéri a feleket, hogy e célból további információkat szolgáltassanak neki. Ezen indokok a fizetési meghagyásos eljárásra is érvényesek (lásd ebben az értelemben: 2022. június 30-i Profi Credit Bulgaria [Beszámítás tisztességtelen feltételek esetén] ítélet, C-170/21, EU:C:2022:518, 31-33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

78 A fenti megfontolásokra tekintettel az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tárgyában eljáró nemzeti bíróság, a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tárgyában eljáró nemzeti bíróság, amely eljárásban az adós-fogyasztó nem vesz részt, nem

mellőzheti hivatalból az e fogyasztó és az érintett eladó vagy szolgáltató között létrejött fogyasztói hitelmegállapodás valamely kikötésének alkalmazását, ha nincs meggyőződve azt illetően, hogy e kikötést ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében „tisztességtelennek” kell minősíteni. Ugyanakkor az azzal kapcsolatos kétség fennállása, hogy e kikötést a fogyasztó a 2005/29 irányelv 5. cikke értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alapján fogadhatta-e el, a többi mellett olyan tényezőnek minősülhet, amely figyelembe vehető annak értékelése érdekében, hogy a szóban forgó kikötés esetlegesen tisztességtelen jellegű-e.

A hatodik és hetedik kérdésről

79 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a hetedik kérdéssel a nemzeti ítélkezési gyakorlatnak többek között a 93/13 irányelv 5. és 7. cikkével, valamint a mellékletében szereplő 1. pont b) és c) alpontjával való összeegyeztethetőségéről érdeklődik. Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 23. pontjában rámutatott, e rendelkezések a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződések feltételeinek értelmezésére, valamint az ilyen feltételek esetleges tisztességtelen jellegére vonatkoznak, nem pedig azokra a joghatásokra, amelyek közvetlenül a nemzeti jog és az ahhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlat alkalmazásából fakadnak, anélkül hogy azok valamely szerződési feltételből erednének.

80 Ennélfogva a hatodik és a hetedik kérdést kizárólag a 2008/48 irányelv alapján kell megválaszolni, rámutatva, hogy e kérdések ezen irányelv 15. cikke (2) bekezdésének az olyan hitelmegállapodásokra való esetleges alkalmazhatóságának meghatározására irányulnak, mint amelyekről az alapügyben szó van, hogy e rendelkezés kizárólag az említett irányelv értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodásokra” alkalmazandó, és hogy a „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmát ezen irányelv 3. cikkének n) pontja határozza meg.

81 E tényezőkre tekintettel meg kell állapítani, hogy hatodik és hetedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy annak hatálya alá tartozik az olyan hitelmegállapodás, amelynek megkötése kizárólag az e célból díjazásban részesülő harmadik személlyel kötött kezességi szerződéshez kapcsolódik, továbbá igenlő válasz esetén, hogy ezen irányelv 15. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely értelmében, ha kezességi szerződés szerinti, a főkötelezett által fizetett kezes a főhitelező részére a kölcsön címén járó összegeket a kezességvállalás teljes megszűnésével járó törvényes határidő lejártát követően visszafizette, e kezes hivatkozhat arra, hogy e hitelező jogai átszálltak rá, és a főkötelezettől az így kifizetett összegek megfizetését követelheti.

82 A 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontjából kitűnik, hogy a „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalma olyan hitelmegállapodásra vonatkozik, amelynek értelmében egyfelől a szóban forgó hitel kizárólag meghatározott áruk értékesítésére vagy meghatározott szolgáltatások nyújtására vonatkozó megállapodás finanszírozását szolgálja, másfelől e két megállapodás objektív szempontból kereskedelmi egységet képez. E két feltétel kumulatív.

83 Márpedig nyilvánvalóan nem állapítható meg, hogy az olyan hitelmegállapodás, amelynek megkötése kizárólag a kezességi szerződés megkötéséhez kapcsolódik, ez utóbbi szerződés finanszírozását szolgálná.

84 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az ilyen hitelmegállapodások nem felelnek meg a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmát együttesen meghatározó kumulatív feltételek közül az elsőnek. Következésképpen az a körülmény, hogy az ilyen szerződések kereskedelmi egységet képeznek az e célból harmadik személlyel kötött szerződéssel, feltételezve, hogy ez bizonyítást nyer, nem elegendő ahhoz, hogy e szerződések e fogalom körébe, és következésképpen ezen irányelv 15. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozzanak.

85 A fenti megfontolásokra tekintettel a hatodik és hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy nem tartozik e fogalomba az olyan hitelmegállapodás, amelynek megkötésére kizárólag a kezességi szerződésnek az erre tekintettel díjazásban részesülő harmadik személlyel való megkötéséhez kapcsolódóan kerül sor.

A nyolcadik kérdésről

86 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a 93/13 irányelvnek a nyolcadik kérdés szövegében említett 5. cikke nem releváns az az érintett probléma szempontjából.

87 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy nyolcadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 3. cikkének g) és i) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan kezességi szerződéshez kapcsolódó költségek, amelynek megkötését a fogyasztó által kötött hitelmegállapodás valamely kikötése írja elő, és amely költségek a tartozás teljes összegének emelkedését eredményezik, a „hitel fogyasztó által viselt teljes költségének” fogalmába, következésképpen pedig a „THM” fogalmába tartoznak.

88 A 2008/48 irányelv 3. cikkének g) pontja szerint „a hitel fogyasztó által viselt teljes költségének” fogalma a közjegyzői költségek kivételével magában foglal minden költséget, ideértve a kamatot, jutalékot, az adókat és bármely olyan egyéb, a hitelező számára ismert díjat, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodás vonatkozásában meg kell fizetnie. E rendelkezésnek megfelelően e költségek magukban foglalják a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások költségeit is, ha ezenkívül a szolgáltatási szerződés megkötése a hitel megszerzéséhez vagy a meghirdetett feltételek melletti megszerzéséhez kötelező.

89 A 2008/48 rányelv 3. cikkének i) pontja értelmében a THM a hitel fogyasztó által viselt teljes költsége a teljes hitelösszeg éves százalékában kifejezve, beleértve – adott esetben – a 19. cikk (2) bekezdésében említett költségeket.

90 A fogyasztók kiterjedt védelmének biztosítása érdekében az uniós jogalkotó tágan határozta meg a „hitel fogyasztó által viselt teljes költsége” fogalmát, amely magában foglal minden olyan költséget, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodás vonatkozásában meg kell fizetnie, és amelyek a hitelező előtt ismertek (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/48 irányelv (22) preambulumbekezdése kimondja egyrészt, hogy a hitelezőről az vélelmezhető, hogy ismeri a saját maga által vagy egy harmadik személy nevében a fogyasztónak kiajánlott járulékos szolgáltatások költségeit, kivéve, ha azok ára a

fogyasztó egyedi jellemzőitől vagy sajátos helyzetétől függ, másrészt pedig, hogy még ha e járulékos szolgáltatások költségeinek összege nem is határozható meg előre, a fogyasztóknak a szerződéskötést megelőzően megfelelő tájékoztatást kell kapniuk e költségek létezéséről.

92 Márpedig a nyolcadik kérdés egy olyan hitelmegállapodás esetére vonatkozik, amely arra kötelezi a hitelfelvevőt, hogy a hitel megszerzése érdekében kezességi szerződést kössön. Az utóbbi szerződés értelmében biztosíték nyújtása tehát a 2008/48 irányelv 3. cikkének g) pontja értelmében vett, a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó szolgáltatásnak minősül, és mivel a kezességi szerződés megkötése magának a hitelnek a megszerzéséhez kötelező, az e megállapodással kapcsolatos költségek e rendelkezésnek megfelelően a „hitel fogyasztó által viselt teljes költségének” részét képezik. Következésképpen ugyanezen cikk i) pontja értelmében azokat figyelembe kell venni a THM kiszámításakor.

93 E megfontolásokra tekintettel a nyolcadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 3. cikkének g) és i) pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan kezességi szerződéshez kapcsolódó költségek, amelynek megkötését a fogyasztó által kötött hitelmegállapodás valamely kikötése írja elő, és amely költségek a tartozás teljes összegének emelkedését eredményezik, a „hitel fogyasztó által viselt teljes költségének” fogalmába, következésképpen pedig a „THM” fogalmába tartoznak.

A kilencedik és a tizedik kérdésről

94 Az együttesen vizsgálandó kilencedik és a tizedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját és 23. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy amennyiben valamely fogyasztói hitelmegállapodás nem tüntet fel olyan THM-et, amely az ezen irányelv 3. cikkének g) pontjában előírt összes költséget tartalmazza, e megállapodást kamat- és költségmentesnek kelljen tekinteni, és így annak semmissége folytán az érintett fogyasztónak csak a felvett tőkét kell visszafizetnie.

95 Emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdése teljes harmonizációt valósít meg azon elemeket illetően, amelyeknek kötelezően szerepelniük kell a hitelmegállapodásban. E célból ezen irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontja előírja, hogy a hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon tartalmaznia kell a THM-et és a fogyasztó által fizetendő teljes összeget, a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában kiszámítva (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 50. pont).

96 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a THM-nek a hitelszerződésben való feltüntetése alapvető fontossággal bír, különösen amennyiben az lehetővé teszi a fogyasztó számára kötelezettségvállalása mértékének értékelését (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 51. pont).

97 Másrészt a 2008/48 irányelv (47) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 23. cikkéből kitűnik, hogy noha az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciórendszer megválasztása a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik, az így előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. Ez magában foglalja, hogy a jogsértések visszaszorítására irányuló szankciók szigorúságának összhangban kell állnia a jogsértés súlyával, különösen a tényleges

visszatartó erő biztosítása révén, az arányosság általános elvének tiszteletben tartásával (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 52. pont).

98 Tekintettel arra, hogy a THM-nek az ilyen szerződésben való feltüntetése alapvető fontossággal bír a fogyasztó számára, a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróság hivatalból alkalmazhatja azt a nemzeti szabályozást, amely előírja, hogy e feltüntetés elmulasztása azzal a következménnyel jár, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 53. pont).

99 A Bíróság azt is megállapította, hogy egy olyan helyzetben, amelyben a hitelmegállapodás becsült THM-et említett, annak pontos összegét a hitelnyújtást követően kellett meghatározni, a hitelező kamat- és költségkövetelésétől való megfosztásának ilyen szankcióját a 2008/48 irányelv 23. cikke értelmében arányosnak kell tekinteni (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 54. pont).

100 Ebből következően, tekintettel arra, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásban a THM feltüntetése alapvető fontosságú annak érdekében, hogy a fogyasztók megismerhessék jogaikat és kötelezettségeiket, valamint arra a követelményre, hogy e mutató kiszámításába a 2008/48 irányelv 3. cikkének g) pontjában említett valamennyi költséget bele kell foglalni, meg kell állapítani, hogy az olyan THM feltüntetése, amely nem tükrözi hűen e költségek összességét, ugyanúgy megfosztja a fogyasztót attól a lehetőségtől, hogy kötelezettségvállalásának terjedelmét meghatározza, mint e mutató feltüntetésének elmaradása. Következésképpen a hitelező kamat- és költségkövetelésétől való megfosztásának szankciója olyan THM megjelölése esetén, amely nem tartalmazza az említett összes költséget, tükrözi az ilyen jogsértés súlyát, valamint visszatartó és arányos jellegű (2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria [A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások] ítélet, C-714/22, EU:C:2024:263, 55. pont).

101 A fenti megfontolásokra tekintettel a kilencedik és tizedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját és 23. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, hogy amennyiben valamely fogyasztói hitelmegállapodás nem tüntet fel olyan THM-et, amely az ezen irányelv 3. cikkének g) pontjában előírt összes költséget tartalmazza, e megállapodást kamat- és költségmentesnek kelljen tekinteni, és így annak semmissége folytán az érintett fogyasztónak csak a felvett tőkét kell visszafizetnie.

A költségekről

102 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes a kezességi szerződésben szereplő, az alapügy kezesének és adósának kötelezettségeit meghatározó kikötések esetlegesen tisztességtelen jellegének értékelése olyan helyzetben, amelyben az utóbbi e szerződést a hitelmegállapodással egyidejűleg és az ez utóbbi megállapodásban előírt kötelezettség teljesítése érdekében kötötte meg, amelyben a kezes a hitelező leányvállalata vagy egy általa kiválasztott személy, és amelyben a kezesi költségek a kölcsön törlesztőrészleteivel egy időben esedékesek.

2) A 93/13 irányelv melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontját

a következőképpen kell értelmezni:

nem tartozik e rendelkezések hatálya alá az a kikötés, amelyben a fogyasztó hitelmegállapodás keretében anélkül vállal kötelezettséget kezességi szerződésnek a hitelező által választott kezessel való megkötésére, hogy a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában tudomása lenne a kezes személyéről és e kezességi szerződés feltételeinek tartalmáról.

3) A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkét ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

nem minősül minden körülmények között agresszív kereskedelmi gyakorlatnak az olyan kikötésnek a hitelmegállapodásokba való beillesztése, amely alapján a fogyasztónak a hitelező által választott személlyel kell kezességi szerződést kötnie.

4) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tárgyában eljáró nemzeti bíróság, amely eljárásban az adós-fogyasztó nem vesz részt, nem mellőzheti hivatalból az e fogyasztó és az érintett eladó vagy szolgáltató között létrejött fogyasztói hitelmegállapodás valamely kikötésének alkalmazását, ha nincs meggyőződve azt illetően, hogy e kikötést ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében „tisztességtelennek” kell minősíteni. Ugyanakkor az azzal kapcsolatos kétség fennállása, hogy e kikötést a fogyasztó a 2005/29 irányelv 5. cikke értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alapján fogadhatta-e el, a többi mellett olyan tényezőnek minősülhet, amely figyelembe vehető annak értékelése érdekében, hogy a szóban forgó kikötés esetlegesen tisztességtelen jellegű-e.

5) A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke n) pontjának értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fogalmát

a következőképpen kell értelmezni:

nem tartozik e fogalomba az olyan hitelmegállapodás, amelynek megkötésére kizárólag a kezességi szerződésnek az erre tekintettel díjazásban részesülő harmadik személlyel való megkötéséhez kapcsolódóan kerül sor.

6) A 2008/48 irányelv 3. cikkének g) és i) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az olyan kezességi szerződéshez kapcsolódó költségek, amelynek megkötését a fogyasztó által kötött hitelmegállapodás valamely kikötése írja elő, és amely költségek a tartozás teljes összegének emelkedését eredményezik, a „hitel fogyasztó által viselt teljes költségének” fogalmába, következésképpen pedig a „teljeshiteldíj-mutató” fogalmába tartoznak.

7) A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját és 23. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes az, hogy amennyiben valamely fogyasztói hitelmegállapodás nem tüntet fel olyan teljeshiteldíj-mutatót, amely az ezen irányelv 3. cikkének g) pontjában előírt összes költséget tartalmazza, e megállapodást kamat- és költségmentesnek kelljen tekinteni, és így annak semmissége folytán az érintett fogyasztónak csak a felvett tőkét kell visszafizetnie.

Aláírások